

Selvbestemmelsesretten i henseende til afgivelse eller ikkeafgivelse af navnlig politiske ytringer betinger, at partistøtte gennem faglige organisationer pr. capita så vidt muligt kun bør ske på grundlag af det enkelte medlems positive tilsagn. Manglende samtykke bør, hvis samtykket skal have reel betydning, medføre en reduktion i pågældendes kontingent til foreningen eller på anden måde have en reel indflydelse på foreningens dispositioner. Lovforslaget synes ikke at indebære væsentlige garantier på dette område¹³). Fraværet af sådanne garantier er efter Centrets opfattelse ikke tvingende begrundet i hensynet til anonymisering af det enkelte medlems ønske om ikke at støtte partipolitisk arbejde, jf. herved lovforslagets § 2, stk. 4. Som forslaget fremtræder på baggrund af ministerens fortolkede bemærkninger, synes der at

foreligge en risiko for, at det ikke realiserer sin egen målsætning: at gøre det frivilligt for det enkelte organisationsmedlem, om han eller hun vil støtte et partipolitisk arbejde gennem sit medlemskab og foreningskontingent.

Lovforslaget indeholder ikke nærmere krav til valg af revisor (f.eks. i form af krav om at pågældende er en statsautoriseret eller registreret revisor¹⁴), der således kan være en foreningsvalgt revisor. Det må tilstræbes, at et potentielt afhængighedsforhold mellem organisationen/foreningen reduceres mest muligt.

Af hensyn til de politiske partiers autonomi finder Centret det rigtigt, at partiregnskabet ikke skal godkendes eller kontrolleres. Af samme grunde er det formentlig også rigtigt at undlade at belægge overtrædelser af lovforslagets § 4, stk. 2, med straf.

- 1) Spørgsmålet om eventuel regulering af partibidrag og partiregnskaber er af ældre dato, se således allerede Poul Andersen Statsforfatningsret (1954), s. 684. Se også Poul Meyer Politiske Partier (1965), s. 155 ff. Spørgsmålet er i de seneste år rejst ved beslutningsforslagene B 54 og B 55 af 19. november 1986, B 40 af 11. november 1987 og B 94 af 28. januar 1988.
- 2) Det skal bemærkes, at den negative fagforeningsfrihed kun i begrænset omfang er omfattet af menneskeretlige forpligtelser. Når spørgsmålet alligevel berøres her, er det fordi de ytringsfrihedsmæssige aspekter, navnlig politisk ytringsfrihed, er særligt fremtrædende.
- 3) Jf. forarbejderne til ILO 87. Record of proceedings, International Labour Conference. 30th Session, Geneve 1947, s. 570, samt Freedom of Association and Collective Bargaining, General Survey by the Committee of Experts on the Application of Conventions and Recommendations, Report III (Part 4 B), International Labour Conference, 69th Session, Geneve 1983, § 195.
- 4) Allerede i ILO's Resolution concerning the Independence of the Trade Union Movement af 26. juni 1952 anerkendes, at faglige foreninger kan beskæftige sig med generelle samfundsforhold. Samtidig understreges (i pkt. 5-6), at hvis en faglig forening »decides to establish relations with a political party . . . as a means towards the advancement of their economic and social objectives, such political relations . . . should not be of such a nature as to compromise the continuance of the trade union movement . . .«. Samtidig skal den til enhver tid siddende regering undlade at »interfere with the normal functions of a trade union movement because of its freely established relationship with a political party«. Se også Freedom of Association. Digest of decisions and principles of the Freedom of Association Committee of the Governing Body of the ILO. 3. udg., Geneve 1985, § 183-186 og Freedom of Association and Collective Bargaining, General Survey by the Committee of Experts on the Application of Conventions and Recommendations, Report III (Part 4 B), International Labour Conference, 69th Session, Geneve 1983, § 196.
- 5) Som illustration kan nævnes Den Europæiske Menneskeretskommissions afgørelse i sag 9804/82 X mod Belgien, Decisions and Reports 31, s. 231, hvor kommissionen antog (s. 235) »without hesitation that the fact that a tax authority is entitled to require the applicant to produce a list of his private expenditure, subject to the risk of a tax assessment measure, constitutes an interference with his private life«. Selv om et sådant krav principielt var omfattet af privatsfærebegrebet i artikel 8, forelå der dog ikke en krænkelse af artikel 8, da staten varetog et legitimt hensyn.
- 6) CPR artikel 19 og EMRK artikel 10 beskytter retten til at ytre sig og retten til at undlade at ytre sig. Ytringsfrihedskrænkelsen kan forekomme i situationer, hvor en arbejdstager qua eksklusivaftalen ufrivilligt har meldt sig ind i pågældende fagforening og pågældende fagforening derefter ved en administrativ eller flertalsbeslutning beslutter at støtte et eller flere politiske partier, som ikke svarer til pågældende arbejdstagers politiske overbevisning. Efter dansk ret gives fagforeninger i et vist omfang mulighed for at tvinge medlemmerne til at bidrage til politiske partier og lign. på baggrund af en fortolkning af foreningens formål, jf. U 90B.56.